

NAHUM

BIBLICKÝ KOMENTÁŘ VERŠ PO VERŠI
K MALÝM PROROKŮM

TEVE CREITZ - PROPHECYART.COM
DO NOT COPY

ÚVOD

1,1 Výnos o Ninive. Kniha vidění Nahuma Elkóšského.

HISTORICKÝ KONTEXT

Jedná se o krátký nadpis knihy, ze kterého se dovídáme prakticky vše o historických okolnostech. O prorokovi nevíme téměř nic: snad jen to, že pocházel z Elkóše (nevíme, o jaké město se jedná a kde se nacházelo) a že se jmenoval Nahum. Hebrejské jméno - Nachúm - bývá považováno za zkráceninou jména Nechúmjah, v překladu: ‚Hospodin potěšuje.‘ Prorokoval patrně někdy v době krále judského Jósijáše, o čemž svědčí narážka na zničení Théb (3,8-11) v roce 663 př. K. a narážka na rozmach Asýrie (1,12).

Slovo výnos se dá také přeložit jako sdělení, resp. *zvěst o naplnění Boží předpovědi*. Samotná kniha pak není pouze viděním (vidění pouze v 2,2-10; 3,2-3), takže se zdá, že vidění odkazuje obecně k pochopení (tedy „vidět“ do předpovědi a proto je pochopit (Dt 29,3; Mt 13,13).

Jako jeden z mála proroků neohlašuje Izraeli žádné hříchy (stejně jako Joel, který téměř nemluví o hříších Božího lidu), ale zvěstuje mu jen záchranu a pokoj (1,12; 2,1).

Co víme o Ninive? Jednalo se o hlavní město Asýrie, tedy království, které založil bájný Nimrod, synovec prokletého Kanána (Gn 9,25; 10,6). Nimrodovo jméno znamená v překladu „rebel, bouřit se“; a byl ti patrně on, kdo jako král nejen Asýrie (Mich 5,5; Gn 10,11), ale i Babylonu nechal postavit známou babylonskou věž jako výraz vzpoury proti Bohu (Gn 10,10; 11,1-9). Toto město bylo od doby 1100 př. K. Královským městem Asýrie a to až do svého pádu roku 612 př. K., kdy bylo zničeno Médy a babylóňany (srov. 3,18). V této knize je výslovně zmíněno pouze v 1,1; 2,9; 3,7.

Další historické okolnosti ohledně Ninive a Asýrie najdete na následující stránce.

LITERÁRNÍ KONTEXT

Úvod (1,1)

I. Výpověď o Bohu (1,2-2,1)

- a) Žalm: Bůh jako soudce/mstítel (1,2-8)
- b) Bůh soudí Ninive (1,9-2,1)

II. Útok na Ninive (2,2-3,7)

- a) Útok na Ninive I. (2,2-10)
- b) Výsledek útoku I. - zničení Ninive za zneužití politické moci (2,11-3,1)
- a') Útok na Ninive II. (3,2-3)
- b') Výsledek útoku - zničení Ninive za zneužití náboženské moci (3,7)

III. Je marné odvrátit osud Ninive (3,8-19)

- a) Příklady zničení větších měst a říší (3,8-12)
- b) Slabost obyvatelů (3,13-17)
- e) Až bude po všem – o všem je již rozhodnuto (3,18-19)

ASÝRIE

V dávné době na území dnešního Iráku (horní tok řeky Tigridu) žili Asyřané, kteří hráli bezpochyby významnou roli na celém Předním východě. K tomu přispěly i válečné dovednosti a přístup k poraženým.

Asyřané byli ze všech středo-východních národů nejkrutějšími válečníky, kteří neměli se svými nepřáteli slitování. Díky tomu dokázali vcelku rychle vybudovat rozsáhlou říši, jež se však velice brzy rozpadla.

Asýrie neměla přirozené hranice v podobě řek či horských masivů a tak byla napadnutelná prakticky ze všech stran. Aby taková říše byla schopna přežít delší dobu, musela mít k dispozici velkou a silnou armádu - což bezpochyby měli. Dokonce se zdá, že některé války mezi sousedy vyprovokovali záměrně kvůli rozšiřování území a získání bohatství z nově dobytých obchodních cest.

Dochovalo se mnoho reliéfů, které znázorňují dávné bohatství a slávu Asýrie. Na obrázku král Tiglatpilesar III.

Kdy to všechno začalo? Asyřané žili dlouhou dobu pod babylonskou nadvládou, ale už od r. 1900 př. K. získávají určitou svobodu a místní vládcové vsadí vše na jedinou kartu – na budování silné a moderní armády, se kterou by bylo snadné podnikat výpady k blízkým i vzdálenějším sousedům. Tomu sloužili nejen železné zbraně, které byli v porovnání s doposud používanými bronzovými lehčí pevnější a trvanlivější, ale také válečné vozy tažené koňmi.

Vrcholem zeměpisných a obchodních výšin dosáhla Asýrie počátkem 9. století př. K. (tzv. novoasyrská říše), kdy jí patřila značná část území Mezopotámie a severní Sýrie. Mezi nejznámějšími panovníky patří Aššurnasirpal II., Tiglatpilesar III. či Sancherib (které známe i z Bible).

Vládci a panovníci se zapsali do historie zejména tím, že nechávali vybudovat nákladné paláce zdobené sochami okřídlených býků (symbolizující sílu) s lidskými hlavami (symbolizující poražené nepřátele). Na nově dobytých územích se snažili dosadit vazaly, které vybírali z místních obyvatel (dneska bychom je nazvali „kolaboranty“). Díky válečné povaze probíhalo v Asýrii mnoho pokusů o převrat a vybití vládnoucích elit mezi sebou.

Po smrti Ašúr-banipala, jednoho z největších asyrských panovníků, začínají na říši utočit národy ze všech stran a tak se babylonie osamostatňuje. Babylonský Nabopalsar s médkým králem dobývá roku 612 př. K. hlavní město Ninive.

Poslední vzednutí asyrských sil je podporováno egyptským spojencem faraonem Nékem, který se snažil přispěchat Asýrii na pomoc. V jeho tažení se ho pokusil zastavit Judský král Jóšiáš (patrně byl spojencem babylona) v bitvě u Megida, ale neuspěl a sám byl zabit (2. Par 35,20-24).

Néko tedy pokračoval dál a spolu s Asyrským vojskem se střetl roku 605 př. K. bitvě u Karchemiše (2. Par 35,20) s babylonským Nebúkadnesarem II. (synem Nabopalasara) a byl od něho poražen (Jer 46,2).

Žezlo Mezopotámie od té doby třímají místo Asyřanů Babylóňané...

KRUSTOST ASÝRIE

Sama Bible Asýrii nazývá lvím dou-
pětem, a Asyrské město Ninive jako dosl.
krvelačným městem (město prolévající
krev): „*Kde je to lví doupě, ta pastvina pro
mladé lvy, kam chodili lev, lvice i lví mláďa-
ta, a nebyl, kdo by je vyplašil? ... Běda městu
prolévajícímu krev -- je plné podvodu, lupem
naplněné, kořistění nepřestává.*“ (Nah 2,12. 3,1)

To je v souladu s tím, co o Asy-
řanech víme z archeologických nálezů.
Například Aššurnasirpal II. zaznamenal:
„Postavil jsem sloup naproti jeho městské
bráně a všem předákům, kteří se vzbouřili,
jsem stáhl kůži a jejich kůžemi jsem pokryl
ten sloup; některé jsem do toho sloupu zazdil,
jiné jsem na tom sloupu přibil na kůly . . . a
důstojníkům, královským důstojníkům, kteří
se vzbouřili, jsem uťal údy. . . . Mnohé ze za-
jatků jsem spálil ohněm a mnohé jsem si vzal
jako živé zajatce.“

I. Výpověď o Bohu (1,2-2,1)

a) Žalm: Bůh jako soudce/mstítel (1,2-8)

Začátek knihy tvoří krátký žalm (1,2-8) který má tzv. *Alfabetické uspořádání*, kdy začátek každého nového tématu tvoří jedno písmeno hebrejské abecedy, počínaje prvním písmenem (*álef*.) Jedná se o estetický prvek, který měl mimo půvabu poezie také pomoci čtenáři, aby si lépe zapamatoval uvedený text.

Následující slova vypovídají především o Bohu jako takovém (1,2). Nahum předává čtenáři obraz rozhněvaného Boha (1,5-6), zároveň však upozorňuje, že Bůh je dobrý a dává možnost záchrany těm, kdo v Něj doufají (1,7).

1,2 (ALEF) Hospodin je Bůh žárlivý a mstící se;

Hospodin se mstí a je plný hněvu.⁽¹⁾

Hospodin se mstí svým protivníkům,

drží hněv proti svým nepřátelům.

(1) - mstítel, vztekoun, dosl. vlastník hněvu

V tomto žalmu je nám představen poněkud netradiční obraz Boha: Hospodin se mstí a je plný hněvu (1,2), okřikuje moře a vysušuje řeky (1,4), tříská a láme skály a přichází pln rozhořčení a planoucího hněvu (1,6), aby učinil konec celé země (1,8)!

Představuje se jako Ten, kdo **žárí** a kdo se **mstí**. Pojdme se nejprve zabývat žárlivostí, ze které vychází potřeba vykonat pomstu vůči těm, kdo bojují proti Jeho milovanému lidu. Vztah mezi Bohem a Jeho lidem je představen vztahem mezi mužem a ženou. To je v Bibli velmi častý obraz, který je někdy vyjádřen i s určitým negativním poselstvím: nevěrnost Božího lidu (Ženy) ke svému Bohu (Manželovi) vzbuzuje Boží rozhořčení a žárlivost. Zde je ovšem myšlenka jiná: o Boží lid (ženu) bojuje agresivně jiný nepřítel (muž) - Asýrie, která se jej snaží zlikvidovat. To vzbuzuje přirozeně v Bohu (muži) žárlivost vůči své ženě (Jeho lidu), aby zasáhl a zastal se jí a ubránil ji před agresorem.

Žárlivost, kterou většinou vnímáme jako negativní vlastnost, je zde v pozitivním smyslu: Bůh je ke svému lidu vázán takovým vztahem, že se s ním nechce s nikým dělit (stejně jako by se muž nechtěl dělit s nikým o svou ženu, jinak by vzbudil žárlivost) a za každou cenu ji chce ochránit před nepřítelem (jako muž je ochránce ženy). Žárlivost ke Svému lidu tedy vede Boha k jednání pomsty.

To není obvyklý obraz Boha: Hospodin je jako mstítel vyličen pouze zde (s velkým důrazem, v 1,1 čteme hned 3x o tom, že Bůh je mstítel) a pak už jen v Ž 99,8. Pod pomstou si ale nepředstavujme nějakou škodolibost či podlost, ale Boží jednání, které je spravedlivou odplatou za to, že někdo uškodil Jeho lidu (jeho ženě).

1,3 Hospodin je pomalý k hněvu, avšak velký v moci;

Hospodin jistě nenechá viníka bez trestu.

Zde jsou čtenáři připomínána slova, která zazněla z Božích úst v době Mojžíše na hoře Sínaj, když byly Izraelskému lidu svěřeny desky smlouvy (desatero). Tyto desky byly vydány v souvislosti s projevem Boží slávy (charakterem; Ex 33,18; 34,6; Nu 14,18. 20-21). Mezi hlavní vlastnosti Boha totiž bezesporu patří *milosrdenství*: je *pomalý k hněvu*, což ale nijak neumenšuje Jeho strašlivou moc a spravedlnost, která se projevuje i v trestání. Nahum tedy hned na začátku zdůrazňuje, že ačkoliv mezi hlavní Boží vlastnosti patří *pomalost k hněvu* (Bůh netrestá hned, ale dlouho vyčkává a čeká na pokání (2. Pt 3,9), tak i Boží trpělivost má své hranice. Když je míra Božího milosrdenství překročena (Zj 18,5), Bůh začne trestat – a to obvykle v plné síle a moci.

Stejnou charakteristiku uvádí i prorok Jonáš, který taktéž promlouval k Ninivským (Jon 4,2) a uvědomoval si, že Bůh se skrze pokání člověka může odvrátit od svého planoucího hněvu a trestu, který následuje. Nyní ale – jak se zdá – je Ninive v jiné situaci, než za dob Jonášových: o jeho trestu a osudu je již rozhodnuto a trest je neodvratitelný (srov. 3,18-19). V Nahumově knize nenajdeme žádnou výzvu k pokání, pouze oznámení a zdůvodnění trestu, který má přijít.

Zároveň zde vidíme jasné narážky na desatero Božích přikázání. Hned ve druhém přikázání máme zdůrazněno, že žárlivě (srov. 1,2) milující Bůh sice prokazuje milosrdenství tisícům pokolení, ale zároveň stíhá trest za hříchy (Ex 20,5-6). A myšlenka, že Bůh nenechá bez trestu toho, kdo by hanobil Jeho jméno, je zdůrazněna i ve třetím přikázání (Ex 20,7). Opět zde vidíme jasnou myšlenku: Bůh je milosrdný a chce prokázat milosrdenství, zároveň nenechává viníka bez trestu a je připraven se ve své žárlivosti zastat Svého lidu.

V tomto našem čase nebezpečí, kdy satan vrhá svůj stín na Boží lid, je nejvíc zapotřebí vroucí modlitby spolu s opravdovou vírou a spolehnutím na Boha. Každý ať má na paměti, že Bůh s potěšením naslouchá prosbám svého lidu, neboť převládající nepravost volá po opravdovější modlitbě a Bůh zaslíbil, že pomstí své vyvolené, kteří k Němu volají dnem i nocí, třebaže má dlouho strpení.

Lidé snadno zneužijí velké Boží trpělivosti a spoléhají na Jeho shovívavost. Uprostřed lidské nepravosti však nadejde chvíle, kdy je třeba, aby Bůh zakročil a konce budou strašné. „Hospodin je pomalý k hněvu, avšak velký v moci; Hospodin jistě nenechá viníka bez trestu.“^{Na 1,3} Velká Boží trpělivost je podivuhodná, protože dovede přemoci sám sebe. Trest je však jistý. Každé století rozmařilosti si strádalo Boží hněv pro den hněvu. A až nadejde čas a nepravost naplněna bude, pak Bůh vykoná svůj neobyčejný skutek. Nastane ta strašná věc, že Boží trpělivost bude vyčerpána, neboť Boží hněv dopadne tak bezpříkladně a těžce, že se o něm mluví jako o hněvu, jenž nezná milosrdenství. I sama země bude zpuštěna. Právě v době obecného odpadávání od víry se vládci země - podle plánu satanova - postaví po boku člověka hříchu; to bude tehdy, až se naplní míra viny. Hromadná odpadávání od víry bude signálem pro národní zkázu.^{2SM 372}

Prorocká řeč pokračuje a Nahum vidí Boha, jak projevuje tyto vlastnosti při Svém příchodu na zem:

**1,3 (BET) Jeho cesta⁽¹⁾ je ve vichřici a bouři,
oblaka jsou prachem jeho nohou.**

(1) dosl. kráčí (srov Sd 5,4)

Již zde vidíme apokalyptický rozměr Nahumovy předpovědi (také v 1,4-6). Bůh je v prorokově vidění na nebi a kráčí ve vichřici a bouři, pod jehož nohama jsou oblaka jako prach u nohou člověka, který kráčí starověkými prašnými cestami.

Bůh přichází v oblacích (Mk 13,26; Lk 21,27...) a začíná Svým slovem dávat věci do pohybu:

**1,4 (GIMEL) Okřikne moře a vysuší ho,
všechny řeky vysuší.
Vadne Bášan a Karmel,
i květ Libanonu vadne.**

Na konci času přijdou podobné události jako v době exodu. I tehdy Bůh vykřikl (Ž 106,9) a tak vysušil moře (Ex 19). Za nějakou dobu zase vysušil řeku Jordán (Joz 3). Tentokrát se ale vyschnutí řek bude týkat všech, které jsou na zemi. Tyto strašlivé přírodní změny se staly předobrazem toho, co se stane při Kristově druhém příchodu (srov. Abk 3,8).

V důsledku vysušení moře a všech řek uvadne Bášan, Karmel a Libanon. Jedná se o velice úrodné oblasti (Iz 33,9) v sousedství Izraele (na severu na západě). Bůh použil Izraelské dobře známá místa, která oplývala krásnou a bohatou přírodou, k tomu, aby vyjádřil to, co se stane na zemi na konci času: na Boží hlas rázem uvadne (vyschne) na zemi všechno krásné. Bášan, Karmel a Libanon jsou pouze zástupné oblasti, které vyjadřují celosvětový rozměr přírody, jež je závislá na vodě a jež bude v závěru dějin zlikvidována (srov. Zj 16 kap.).

**1,5 (HE) Hory se před ním třesou,⁽¹⁾
kopce se rozplývají,
zvedá se před ním země,
svět i všichni, kdo na něm bydlí.**

(1) dosl. Hory se třesou od něj, tedy jdou mu z cesty

Nejenom řeky a úrodné nížiny, ale i hory budou stíženy Hospodinovou přítomností. Boží příchod na zem bude totiž doprovázet i třesení hor a pohnutí kopců (Zj 6,14; Abk 3,6.10.12). Zároveň obraz třesoucích se hor, které stály po celé věky nepohnutelně na svém místě, vypovídá cosi o tom, že se bude dít něco velkého, co naprosto radikálně změní dějiny této země.

Boží soud se totiž týká nejen přírody, ale i lidí. Nahum ještě zdůrazňuje, že celá země se zvedá, a tento pohyb se dotýká nejen země, ale i lidí, kteří na ni žijí. Ostatně, hory představují v symbolickém jazyce právě různé národy (Dan 2,35. 44-45; Jer 51,24-25; 31,23; Zj 17,9...). Stejně hebrejské sloveso pro rozplynutí kopců v 1,5 je použito i v 2,7, kde se v Boží přítomnosti rozplývají paláce světa (v Ninive).

*1,6 Před jeho rozhořčením kdo ob stojí,
kdo ob stojí před jeho planoucím hněvem?
Jeho zloba se rozlévá jako oheň
a skály se před ním tříští.*

Boží hněv se stupňuje: od rozhořčení, přes planoucí hněv až po zlobu, jež je vylévána na celou zemi jako oheň. A toto rozhořčení se dotýká nejen přírody, ale i člověka. Pokud se před Bohem třesou hory, rozplývají se kopce a zvedá se celá země (1,5), jak potom ob stojí před Hospodinovou přítomností ubohý smrtelník?

Kdo tedy může ob stát před Jeho planoucím hněvem? Nahum ponechává tuto otázku jako řečnickou: posluchač si má ve strašlivém popisu Božího příchodu položit otázku, kdo může ob stát, a uvědomit si tak svou bezmocnost a to, že jen málo lidí bude schopno odolat Božímu hněvu.

Jan ve Zjevení doplňuje, že tuto otázku si pokládají bezbožní (Zj 6,15-17) v tváři tvář právě příšlým přírodním katastrofám (Zj 6,12-14; včetně třesoucích se hor, srov. 1,5). A stejně jako Bůh ve Zjevení dává čtenářům odpověď na tuto otázku (Zj 7), i Nahum připojuje k této strašlivé otázce povzbuzující výpověď o záchraně, kterou mají věrní v Bohu (1,7).

Tento konečný soud je spojován s *ohněm*. Oheň symbolizuje Boha a Jeho působení (Dt 4,24). Toto působení na člověka je v Bibli zobrazeno ve dvou časech: jednak v dějinách země, kdy jsou lidé skrze zkoušky posvěcováni (1. Pt 1,7), a pak také v čase Kristova příchodu – kdy Boží oheň (hněv) spálí a zničí bezbožné (Iz 30,37; Sf 3,8), kteří nejsou schopni snést Boží přítomnost. Právě s druhým případem se nyní setkáváme.

*1,7 Hospodin je dobrý,
je záštitou v den soužení,
zná ty, kteří v něm mají útočiště.*

*8 Avšak valící se povodní
učiní konec jeho území,
své nepřátele zažene do tmy.*

Vesměs hrozivý a negativní popis Božího příchodu je přerušen krátkou zprávou o tom, že přesto všechno, co přijde na tuto zem a její obyvatele (1,5), je *Hospodin dobrý*. Mnoho křesťanů se sice nedokáže ztotožnit s trestajícím Bohem a myslí si, že Bůh může buď trestat a přinášet na zem strašlivé soudy, anebo být dobrý (laskavý), Nahum ale spojuje Boží dobrotu s Jeho soudy.

Proč je Bůh dobrý, i když jednou přijde na zem a vykoná prakticky největší genocidu v dějinách lidstva? Protože dává naději každému člověku. Pokud člověk hledá záštitu (pomoc, útočiště) v Bohu, má zaslíbení, že ho Bůh zná a postará se o něj i v době konečného soudu. Ví o každém člověku, který v Něm nachází útočiště, pevný bod ve svém životě, kterého se může držet i přes všechny ty strašlivé události, které budou předcházet Kristově druhém příchodu.

Boží příchod bude mít *dva rozměry*: nejen záchranu spravedlivých, ale zároveň i zahubení nevěrných. Pro jednu skupinu lidí bude Kristův příchod znamenat vysvobození a projev Boží dobroty, pro druhé se ten samý příchod stane valící povodní, která učiní konec zemi, kterou stvořil Bůh. Své věrné Hospodin spasí, zároveň nevěrné zažene kamsi do tmy.

b) Bůh soudí Ninive (1,9-2,1)

*1,9 Co chcete vymýšlet proti Hospodinu?
On učiní konec!*

Soužení dvakrát nepovstane.⁽¹⁾

(1) var: Jeho protivníci dvakrát nepovstanou / neobstojí

Nahum nepřímou vyzývá své čtenáře, aby si položili otázku: Do které skupiny budeš patřit ty? Kde budeš hledat záchranu, útočiště? Nezapomínejme, že i bezbožní budou hledat záštitu před útokem Boha-nepřítel (3,11), ale marně. Boha prostě nelze oklamat, člověk ho nemůže přechytračit a vyhnout se Jeho soudům - proti Jeho moci nic nevymyslí.

Bude se jednat o rozhodující událost v dějinách – a potom už nebude nikdy možnosti nápravy. Prorok prohlašuje, že Bůh při svém příchodu učiní konec všemu, a to takový konec, po kterém už nepříjde žádná další vzpoura proti Bohu. *Celý vesmír pozná podstatu i následky hříchu. Konečné a dokonalé odstranění hříchu, které by na počátku vzbudilo v andělech strach a zneuctilo by Boha, nyní ospravedlní Boží lásku a upevní jeho čest před všemi bytostmi vesmíru, které s nadšením plní Boží vůli a mají v srdcích Boží zákon. Zlo se už nikdy neobjeví. Boží slovo slibuje: „Souzení dvakrát nepovstane.“* ^{Na 1,9} *Stvořené bytosti budou ctít Boží zákon, který satan označil za otrocké břemeno, jako zákon svobody. Prošly zkouškou a obstály v ní, nikdy nepřestanou být věrné Bohu, jehož povaha se před nimi plně prokázala jako nezměrná láska a nekonečná moudrost.* ^{GC 504}

*1,10 Jako zapletené trní
a jako pijani opití svým pitím
budou stráveni jako úplně vyschlé strniště.*

Pozornost se pomalu přesouvá z Hospodinova jednání na popis Ninive, potažmo celé Asyrské říše (1,1-14). Asyrská říše je přirovnána k zapletenému trní: hustému, pichlavému ne příliš vzhlednému plevelu (vhodný popis tohoto zkaženého národa), který dobře hoří a je předpovězeno, že Bůh jednou toto husté trní zapálí a zbude z něj jen popel.

Slabost nepřátel je kromě suchého trní ještě představena prostřednictvím obrazu opilce, který je opilý alkoholem. I on se stává skrze omamný nápoj bezmocným a snadno přemožitelným, ovšem na rozdíl od trní si za svou bezmocnost může sám a navíc u opilce „rozklad“ nastává zevnitř. Opilí člověk se ve své opilosti stává zranitelným (3,11).

Konec Božích nepřátel tedy bude stejný, jako konec vyschlého strniště, které někdo zapálí. To zřetelně připomíná předpověď ze Zjevení o ohnivém jezeru, kde skončí každý bezbožník (Zj 20,15).

*1,11 Z tebe, Ninive, vyšel ten,
kdo vymýšlí zlo proti Hospodinu,
ničemný rádce.*

*12 Toto praví Hospodin:
Ačkoliv byli plni síly, tak početní,
stejně budou zničeni a zajdou.*

Boží nepřátelé jsou představeni dvojím způsobem: nejprve jako osoba (1,11), poté jako celý národ (1,12). To odpovídá předpovědi ze Zjevení, podle které je lidnatý Babylón (svět poslední doby) personifikován do osoby smilnice (Zj 17,15; 18,1-2 srov. Nah 3,4!).

Z Písma také víme, že antikrist představuje nejenom systém, který se staví proti Bohu (papežství), ale zároveň i osobu antikrista (satana), který se má zjevit na konci času (2. Tes 2,6-7). Ten se stane vládcem celého Babylonu (světa poslední doby) a svede ho k odmítnutí Boha a Jeho zákona. Snad právě tuto osobu měl na mysli Nahum, když mluvalo ničemném rádci (rádce je ten, který někoho ponouká; v tomto případě ničemně ponouká vládce ke zlému (Zj 18,3).

Samozřejmě zde můžeme vidět dvojí naplnění: jednak můžeme považovat za ničemného rádce vládce Asýrie (snad Sancheríba, který bojoval proti Božímu lidu (2. Král 18,13), pak samozřejmě vládce Babylonu – satana, který bude taktéž bojovat proti Bohu a Jeho lidu.

Nic ale nebude zpočátku nasvědčovat pádu Ninive (pádu světa). Za Asýrií (světem) budou stát početné davy, ale to nezabrání tomu, aby unikly Božímu soudu. Ačkoliv byli početní a silní, přesto budou z Boží moci zničeni.

Od Boha (1,2-9) se přes Asýrii (2,10-12) dostáváme k Božímu lidu (1,12-13):

1,12 Jako jsem tě pokořil, již tě nepokořím

*13 Nyní tedy zlomím jeho jho na tobě
a tvá pouta zpřetrhám.*

Tato formulace odhaluje, že Bůh na konci času dopustí, aby byl Boží lid pokořen po nějakou dobu svými nepřáteli (srov. Abk 3,16; Jl 4,6), ale má zaslíbení: bude se jednat o poslední těžkosti, které ve svém životě prožijí, a pak už se budou mít jen dobře (Zj 7,16-17).

Po nějakou dobu budou míst Asyřané navrch a dokonce se jim podaří vložit na Boží lid *jho* (dřevěný postroj, který se dával na hřbet zvířatům, aby sloužili svým pánům), což je symbol poddanství, někdy až otrockého sužování od někoho silnějšího.

Ale i to jednou pomine a Bůh v závěru dějin toto *jho* zlomí a pouta, která jim nasadili jejich nepřátelé, zpretrhá, a tak osvobodí Svůj lid. To bude ale možné pouze tehdy, pokud Asýrie padne:

*1,14 Hospodin o tobě vydal příkaz:
Tvému jménu již nebude získáno potomstvo.
Z domu tvých bohů vyhladím
tesanou i litou modlu.*

Lidé ve starověku kladli velký důraz na zachování rodu skrze mužské potomky. Královské dynastie, národy či jen rodiny totiž mohly v historii světa pokračovat pouze tehdy, pokud pokračovala jejich rodová linie a zachovalo se jejich jméno na předcích. V případě, že nějaká dynastie či (rodinný) rod zemřel bez potomků, bylo ukončeno jejich jméno pod nebem a prakticky se jednalo o velkou pohromu pro celou rodinu, protože přestala existovat a v dějinách ji nahradili jiné rodiny a rody.

Z tohoto pohledu vychází i Boží upozornění na to, že v případě Ninive jeho rodová linie (potažmo královská dynastie) vymře, a to slavné a veliké jméno, které si Asyřané udělali mezi národy země svou silou, bohatstvím a slávou, bude zapomenuto.

Proč k tomu dojde? Jedním z důvodů je bezesporu modloslužebnictví, které Asyřané hojně praktikovali. Odlévali si do forem či si nechávali z velkého kusu materiálu vytesat sošky pohanských bohů, které pak uctívali. Lidé ve starověku měli takovou představu, že pokud se nějakému národu – vojensky či ekonomicky – daří, tak za to samozřejmě mohli bohové, které uctívali. Bůh ale zničí Ninive i s jeho bohy (2,8), úplně vyhladí jak obyvatele Asýrie, tak i všechny bůžky a bohy, a ukáže jejich bezmocnost.

1,14 Nachystám ti hrob, neboť jsi byl shledán lehkým.

Asýrie je znovu personifikována do osoby (1,11), tentokrát ale do osoby, která umírá a čeká na smrt. Ačkoliv lidé kopou hrob až poté, co určitá osoba zemře, Bůh již nyní symbolicky chystá hrob ještě předtím, než Asýrie „umře.“

V Božích očích, které vidí do budoucnosti, je totiž Ninive již prakticky zničeno, i když tato událost se má stát – z pohledu proroka Nahuma – až v budoucnu. Tato předpověď se naplnila roku 612 př. K., kdy bylo Ninive zničeno vojskem Médů a Babylóňanů.

Poslední slova první kapitoly zřetelně připomínají Boží nápis, který předpovídal zničení Babylonské říše (Dan 5,25-27). Je zajímavé, že právě Babylonská říše dobyla Asýrii. Ale obě tyto říše (a po nich i další: médo-perská, řecká apod.) byly vždy položeny na velké misky Božích vah, aby bylo shledáno, zda zemi prospívají, či nikoliv. A protože Bůh již zvážil Asyrskou říši a zjistil, že neobstála, rozhodl se, že ukončí její existenci. Konec Asýrie je tedy jen otázka času – proto není příliš odvážné ji již nyní vykopat hrob.

*2,1 Hle, po horách kráčejí nohy
nositele dobré zprávy, který zvěstuje pokoj.
Slav, Judo, své svátky,
splň svoje sliby,
protože již nikdy tebou nebude procházet ničemník:
byl zcela vyhlazen.*

Pád Ninive (1,14) je ohlášen Božím lidu prostřednictvím osoby, která přináší dobrou zprávu o přicházejícím pokoji, který má vládnout po celé zemi. Jaké má poselství?

Judské království může poklidně slavit své svátky. Podle Božího příkazu se měl každý muž objevit třikrát do roka v Jeruzalémě (Ex 23,17) a tento příkaz byl zachováván tak, že se lidé shromažďovali v hlavním městě hlavně o svátcích. V dobách svátků tedy byla Judská krajina nejzranitelnější – drtivá většina obyvatel odešla do Jeruzléma a zanechali své domovy opuštěné a prakticky bezbranné. Judští se ale nemusí strachovat: jejich zemi již nikdy nebude procházet ničemník, aby jim působil soužení (srov. 1,9). Navíc svátky byly pro Izraelce dny radosti, štěstí a pokojného oslavování Božího jména - tyto krásné chvíle samozřejmě v dobách hrozby nepřítele nebyly. V těchto dnech si židé zvláště připomínali, komu a proč slouží.

Kromě slavení radostných svátků má Boží lid splnit Bohu své sliby. O jaké sliby se jedná? Lidé by měli vůči Bohu samozřejmě splnit každý slib, co Mu dají (Ž 50,14). V kontextu tohoto verše se zdá, že se jedná o sliby, kterými se utlačovaní věrní zavazovali v dobách předchozího soužení. Ostatně, i v dobách soudců Izraelci často volali k Hospodinu a slibovali Mu věrnost, ale když je pak Hospodin zbavil nepřítelů, tak nedlouho poté na všechny své sliby opět zapomněli (to se stávalo nejen Izraelským, ale stává se to lidem i dnes). Proto je Boží lid vyzván, aby nejednal pokrytecky ale věrně splnil všechny sliby vůči Bohu.

Zdá se, že tyto sliby Izraelci skutečně splní: vždyť hned další věta nám říká, že Izraelci již nikdy nebudou procházet ničemníkem. Je pravdou, že Asyřané často bojovali proti Božímu lidu, napadli Judsko a procházeli celou zemí a dobývali vše, co jim stálo v cestě. Tyto události se ale již nebudou nikdy opakovat.

To je tedy poselství, které přináší *nositel dobré zprávy*: brzy padne Asýrie (stejně jako Babylon (Iz 52,7) a přijde radost a veselí. V duchovním slova smyslu bychom dokonce mohli prohlásit, že onen posel nese evangelium (citace v Ř 10,15). Motivy o pádu nepřátelské mocnosti, uctívání Boha (o svátcích), hlásání evangelia a brzký příchod Krista, který přinese Boží království na zem - se objevují v poselství ne jednoho posla, ale hned tří poslů (andělů) ve Zj 14,6-12.

II. Útok na Ninive (2,2-3,7)

a) Útok na Ninive I. (2,2-10)

2,2 Vytáhl proti tobě zhoubce.(1)

Střež pevnost,

pozorně sleduj cestu, posilni bedra,

seber všechny své síly.

2,3 Neboť Hospodin obnovil vznešenost

Jákoba jako vznešenost Izraele,

ačkoliv je pustošitelé zpustošili

a jejich vinné ratolesti zničili.

(1) – h. Ten, kdo rozptyluje

Tento nositel dobré zprávy je zároveň Ninivským zhoubcem (2,1-2). Boží nepřátelé mají shromáždit veškeré své vojsko, dodat si odvahy a sebrat veškeré své síly. To naznačuje poslední velký boj proti Božímu lidu (srov. Jl 4,9-12), kdy zasáhne sám Hospodin, aby rozptýlil nepřátele svého lidu (viz hebrejský text).

Ačkoliv se nepřátelům Božího lidu do jisté míry dařilo a podařilo se jim zpustošit Boží lid (Abk 3,14.16) a jejich vinnou révou (Jl 1,7), Bůh jednou změnil postavení Svého lidu (Jl 4,1-8). Z Jákoba (v překladu: úskočný) se rázem stane Izrael (v překladu: Bůh zápasí). To patrně odkazuje na dobu Jákobova soužení, ze kterého vyšel Jákob jako Izrael, a ze kterého i Boží lid poslední doby vyjde vítězně.

V následujících slovech je popisována armáda zhoubce, který vytáhl, aby zničil Ninive. Ninive zničil Nebúkadnesar, na konci času ale přijede se svou armádou sám Kristus (Mich 2,13):

